

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

11 Canonis & secli superatur legibus usus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

fecerint, eidem legi, qua profitentur vivere per dispensationem Pontificis, & hostia subiacebunt.

DISTINCTIO XI.

C. I. ¶ Parvus usus ratione superatur, & lege.

¶ **Q**uod vero legibus consuetudo cedat, Iidorus a testatur, dicens in Synonymis, lib. 2.

¶ **V**sus auctoritati cedat: parvus usus lex, & ratio vincat.

C. II. ¶ Non potest statuti Pontificum consuetudo cuiusquam refragari.

Item Nicolaus Papa I. Michæli Imperatori.

¶ **C**onsequens est, ut quod ab huius sedis rectoribus plena auctoritate sancitur, nullius consuetudinis praepediente occasione, proprias tantum sequendo voluntates, removeatur: sed firmiter, atque inconcussè teneatur.

C. III. ¶ A consuetudine Romana ecclesie membris dissentire non licet.

Item Iulius Papa ad episcopos Orientales, epist. 1.

¶ **N**olite b errare fratres mei charissimi Doctrinis & vanis, & extraneis nolite abdicari. En, instituta Apostolorum, & Apostolicorum virorum, canonesque habetis: his firmiter, his circumdamini, i his delectamini, his armamini; ut his freti, circumdati, delectati, amati, contra cuncta inimicorum jacta persistere valeatis. Satis enim indignum est, quemquam vel Pontificum, vel ordinum subsequendum, hanc regulam refutare, quam beati Petri sedem, & sequi videat, & docere. Multum enim convenit, ut totum corpus ecclesie in hac sibi observantia concordet, qua inde auctoritatem habet, ubi Dominus ecclesie totius posuit principatum.

1. ¶ His circumdamini] locupletatus est hic locus ex originali, & Anselmo.

C. IIII. ¶ Non potest usus, & consuetudo legem, & rationem vincere.

Item Imperator Constantin. Aug. ad Proculam, lib. 3. d. Cod. tit. Que sit longa consuetudo.

¶ **C**onsuetudinis, & ususque longavi non vilis auctoritas est: verum non ulque adeo sui valituta momento, ut a rationem vincat, aut legem.

2. ¶ Cum vero nec sacris canonibus, nec humanis legibus consuetudo obviare monstratur, inconcussa servanda est.

C. V. ¶ Inviolabilis est consuetudo, que nec humanis legibus, nec sacris canonibus obviare monstratur.

Unde ex dictis i Basilii. f

¶ **E**cclésiasticarum & institutionum quasdam scripturas, quasdam vero Apostolica traditione per successiones in ministerio confirmatas accepimus; quasdam vero consuetudine roboratas approbavit usus, quibus par ritus, & idem utriusque pietatis debetur affectus, unde quis vel aliquantulum sacrarum expertus scripturarum hæsitarit? Si enim attentaverimus consuetudines ecclesie, non per scripturas a Patribus traditas nihil asfirmare, quantum religio detrimenti sit latura, intentè insipientibus liquido constabit. ¶ **Q**uæ enim (ut inde ordiamur) scriptura salutiferæ crucis signaculo fideles docuit insigniri? vel quæ trifariam digesta super panem & calicem prolata orationis, vel consecra-

a In Synonymis cap. 16. quod malis iustionibus non sit obtemperandum. Ivo p. 4. cap. 307. Pann. l. 2. cap. 165. Sententia eliciat ex epistol. cuius initium. Proposueramus. b Ivo p. 4. cap. 211. Anst. l. 1. c. 5. Poly. l. 1. cap. 17. c Heb. 13. Anst. l. 1. cap. 4. Poly. l. 1. c. 3. d Nr. 53. l. 2. e Ivo p. 4. 202. Pann. l. 2. c. 163. f Basilii in l. de spiritu sancto. c. 27. Burc. l. 1. c. 127. Ivo p. 4. cap. 69. Pann. l. 2. c. 119.

tionis verba commendavit? Nam non modo, quod in Evangelio continetur, vel ab Apostolo insertum est, in secretis dicimus: sed & alia plura adjicimus, magnam quasi vim commendantia a mysteriis. Quæ orientem versus nos orare literarum forma docuit? Benedicimus fontem baptismatis oleo unctionis. Huc accedit, quod ter oleo inungimus, quos baptizamus, verbis abrenuntiare Sathana, & Angelis ejus informamus. Unde hæc, & alia in hunc modum non pauca, nisi quia tacita, & mystica traditione à Patribus ecclesiastico more, reverentiori diligentia sunt in mysteriis observata silentio, quam publicata scripto?

¶ **¶** Ex dictis] Hoc caput antea citabatur ex Augustino in lib. ex dictis Basilii. In codice Verolepsi est: unde Augustinus ait, vel ex dictis Basilii, & tenentur est posterior pars huius disjuncti, quoniam eis citantur Burchar. & auctor Pannormia. Ivo autem citat ex lib. Basilii de spiritu sancto, 27. quomodo in margine est indicatum. Ceterum, quoniam multis locis glossa obstitit, ne emendaretur, necessarium visum est integrum B. Basilii locum & græcè, & latine asserere.

¶ **¶** Ων εν τη εκκλησια πριφλαγματων δογματων η κερυγματων, τα μεν εν τη γραφω διδασκαλιας εχουσα, τα δε εν της των αποστολων παραδοσεως διαδοθητε ημιν εν μουσειω παρεδεξαμενη απο αποστολων των αυτων ιχων εν ταυς των διδασκειων, η τωτοις αδελφωτεροις, οτις ην ημιν μικρον γινωσκοντων εκκλησιαστικων πεποιθητων, α γδ επιχεροισμεν τα γραφα των ιδων ως η μεγαλην εχουσα των διωκων παρεδοσαν, λαβοισμεν ως ες αυτους τα καθενα ζημιουτες το δωμυγλιον, μηδεν δε ες ονομα μηδεν παρσωντες το κηρυγμα. οιοι, να τα πρωτη η κοινοτητα πρωτον μηδεν, τα πηρη τα σωρητας ες το ονομα του κυριου ημων ιησου χριστου ηλπιουτες κατασημαειν εσθαι, τα δε δια γραμματων διδασκει, το απος ανιατολας τιτα φραση ης των αποστολων, πειον εδιδαξεν ημεις γραμματων, τα της εκκλησιας ρηματα πητη ακαδεματι τα αυτη της διδασκασιας η τα ποτηρια της ευλογιας πε των αγων γραφω ημων καταλειπειν; η γδ δε ταυτοις αρκαμενη, ω ο δοτασθη, η το ευαγγελιον επιμηθη, αλλα δε απολησμεν η επιλησμεν ιτιση, ως μεγαλην εχουσα ταυς τα μουσειων των ιχων, εν της γραφω διδασκαλιας παραλαβοντα: διληγμεν δε το υωρη του βαπτισματος, η το ελαιον της χριστιανικης, η αποσπι αυτων τα βαπτισμεν, δεπ ποιων γραφω, οση δεπ της σωπωνωδης η μουσικης παραδοσεως, η δε αυτων τα ελαιον των χριστου πε λαγω, γραμματων εδιδασκει; το δε της βαπτισματων των ανθρωπων πηρη; αλλα δε εσα αυτη το βαπτισμα, δεπτοι εσθαι τα σαταα, η τις Αγγιλοισ αυτη, εν ποιαι ει γραφω; οση εν τη αδημοσειου ταυτοις & διπηρη του διδασκαλιας, ην δαδλυση γαμονητη, η απολαρησω σιγη οι πατηρες ημων εφύλαξαν, καλωσ εν εινει δε εδιδασμεν των μουσειων τα σημια σιωπη διασωσεω.

Id est, Dogmatum, & institutionum, quæ in ecclesia servata sunt, alia quidem habemus ex doctrina, quæ literis consignata est; alia vero ex Apostolorum traditione ad eos transmissa in mysterio recepimus. Quæ utraque eandem vim ad pietatem habet: atque his nemo sanè contraxerit, qui vel exigua legum ecclesiasticarum peritia sit præditus. Nam si aggrediamur ea, quæ non scripto, sed tantum consuetudine constant, repudiare imprudentes Evangelio, & quidem in præcipuis ipsius partibus officiemus: vel potius ipsamet instituta ad inane quoddam nomen redigemus. Exempli causa (ut quod primum, maximeque commune est,

a al. consummandis accommodantia.] Burc.

primo loco commemorem) eos, qui in Domini nostri IESV Christi nomine spem posuerunt, figura crucis signari, equis scripto docuit: dum oramus, ad orientem solem converti, eorum nos litera docuerunt? Verba invocationis, cum panis Eucharistia, & calix benedictionis offertur, quis ex sanctis Patribus scripta nobis reliquit? Non enim his contenti sumus, quorum Apostolus, & Evangelium mentionem fecerunt; sed alia quoque cum antea, tum post, dicimus, utpote quae magnum momentum ad ipsum mysterium habeant, doctrina non scripta, sed tradita eruditi. Benedicimus aquam baptismatis, & oleum unctionis, atque illum ipsum praeterea, qui baptizatur, ex qua scriptura? nonne ex occulta, & mystica traditione? Quid? ipsam olei unctionem, quis sermo scriptus docuit? Quod homo ter mergendus sit, unde accepimus? Abrenuntiare Sathanae, atque Angelis eius, & reliqua omnia, quaecumque in baptismo observamus, quae scriptura iussit? An non haec ipsa maxime vulgata, sed secreta doctrina, quam quieto, minimeque curioso silentio Patres nostri custodierunt? probe quidem illi intelligentes, mysteriorum maiestatem taciturnitate servaverunt.

C. VI. *¶* Laudabilis est consuetudo, quae nihil fidei contrarium usurpat.

Item Pius Papa I. in decretis, decreto septimo.

Consuetudinem a laudamus, quae tamen contra fidem catholicam nihil usurpare dignoscitur.

¶ Verba huius capituli, quod antea tribuebatur B. Aug. leguntur in editione conciliorum Coloniensium, tribus tomis inter decreta Pii I. decreto septimo, & in epistola ejusdem Pii ex codice sexdecim librorum, lib. 3. c. 19. quam etiam citant Burchardus, Ivo, & alii in Pannonia: cuius tamen epistola omnia fere verba habentur. 1. lib. registri B. Gregorii (qui citatur in Polycarpo) epist. 75. & ea, quae ad hoc caput pertinent, referuntur infra dist. 12. cap. nos consuetudinem.

C. VII. *¶* Ubi auctoritas deficit, mos populi, & majorum instituta pro lege servantur.

Item B. Augustinus ad Casulanum, epist. 26.

In his rebus, de quibus nihil certi statui divina scriptura, mos populi Dei, & instituta majorum pro lege tenenda sunt. Et sicut i. pravaricatorum divinarum legum, ita contemptores ecclesiasticarum consuetudinum coercendi sunt.

1. *¶* Et sicut] hinc usque ad finem sunt in epistola indicata: sed a Burchardo etiam, & Ivone, & in Pannonia referuntur.

C. VIII. *¶* Auctoritate, & traditione generali, vel speciali, ecclesia regitur.

Idem in libro de fide Christiana.

Catholica ecclesia per orbem terrarum diffusa, tribus modis probatur existere. Quidquid enim in ea tenetur, aut auctoritas est scripturarum, aut traditio universalis, aut certe propria, & particularis institutio. Sed auctoritate tota constringitur, universali traditione majorum, nihilominus tota: privatis vero constitutionibus, & propriis infirmationibus unaquaque pro locorum varietate, prout cuique vitium est, subsistit, & regitur.

C. IX. *¶* Valet ad fidem, catholica auctoritas ecclesiae.

Idem in libro contra Manichaeos.

a. Burch. l. 3. c. 22. b. Anf. l. 4. c. 42. Ivo p. 4. c. 66. Pann. l. 2. ca. 157. Poly. l. 3. tit. 23. c. Anf. l. 4. c. 22. Burch. l. 3. cap. 126. Ivo p. 4. cap. 66. Pann. l. 2. c. 158. Poly. l. 3. tit. 23. cap. 126. c. Hodie inter opera B. Augustini, nullum ex his hoc titulo. In epistola vero ad Ianuarium, quae est lib. 6. c. 1. & 2. hac eadem sententia copiose exponitur.

Alam est, quod in re dubia, ad fidem valeat auctoritas ecclesiae catholicae, quae ab ipsis fundatissimis sedibus Apostolorum usque ad hodiernum diem succedentium fibimet episcoporum serie, & tot populorum consensione firmatur.

¶ Apud B. August. lib. 11. contra Faustum Manichaeum, c. 2. legitur. Et vides in hac re (de fide exemplarium loquitur) quid ecclesiae catholicae valeat auctoritas, quae ab ipsis, &c. Haec vero episcoporum susceptionem potissimum in sede Petri, & in libro contra epistolam Fundamenti, & in epist. 161. de schismate Donatistarum merito certissimum putavit ecclesiae catholicae iudicium.

C. X. *¶* Ab Apostolicis institutis non licet recedere.

Item Leo Papa ad episcopos per Siciliam constitutus, epist. 4. c. 6.

Hoc a vestra indicimus charitati, ut ab Apostolicis institutis nullo ulterius recedatur excessu, quia inultum post hoc esse non poterit, si quisquam Apostolicas regulas in silentio crediderit negligendas.

C. XI. *¶* Ab omnibus servari debet, quod Romana servat ecclesia.

Item Innocentius I. ad Decentium episcopum Eugubinum, epist. 1.

Quis b. nesciat aut non advertat, id quod a principe Apostolorum Petro Romanae ecclesiae traditum est, ac nunc usque custoditur, ab omnibus debere servari? nec superinduci, aut introduci aliquid, quod aut auctoritatem non habeat, aut aliunde accipere videatur exemplum? praesertim cum sit manifestum, in omnem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam, atque Siciliam, insulasque interiacentes, nullum instituisse ecclesias, nisi eos, quos venerabilis Apostolus Petrus, aut eius successores constituerunt sacerdotes: aut legant, si in istis provinciis alius Apostolorum invenitur, aut legitur docuisse. Quod si non legunt, quia nusquam invenitur, oportet eos hoc sequi, quod ecclesia Romana custodit, à qua eos principium accepisse non dubium est: ne dum peregrinis sermonibus audient, caput institutionum videantur omittere. & Saepè dilectionem tuam ad urbem venisse, ac nobiscum in ecclesia convenisse, & quem morem vel in considerandis mysteriis, vel in ceteris agendis arcanis teneat, cognovisse. Quod sufficere arbitramur ad informationem ecclesiarum, vel reformationem; si praedecessores tui minus aliquid, aut aliter tenuerint, & satis certum haberemus, nisi de aliquibus consulendos nos esse duxisset: quibus idcirco respondemus: non quod te aliqua ignorare credamus; sed ut majori auctoritate tuos instituas, vel si qui à Romanae ecclesiae institutionibus errant, aut commoneas, aut nobis indicare non differas, ut scire valeamus, qui sint, qui aut novitates inducunt, aut alterius ecclesiae, quam Romanae, existimant consuetudinem esse servandam.

1. *¶* Cognovisse.] Locus hic in originali concilio quatuor numerum inferat, sic habet, cognovisse non dubium est. Quod sufficere ad informationem ecclesiarum, vel reformationem (si praedecessores tui minus aliquid, aut aliter tenuerunt) satis certum haberemus; nisi de aliquibus consulendos nos esse duxisset; Sed ob glossam, praecipue in ver. morem, non est mutatum.

DISTINCTIO XII.

1. *¶* Vad. absque discretionis iustitia nulli agere licet. C. I. *¶* Nulli agere licet sine discretionis iustitia contra disciplinam Romanam Ecclesiae.

a. Anf. l. 1. cap. 45. Poly. l. 2. tit. 17. Burch. l. 3. c. 125. b. Anf. l. 1. c. 41. Ivo p. 4. cap. 67. Poly. l. 2. tit. 17. & l. 3. tit. 24. c. al. auctoritatem debeat aliunde accipere, vel exemplum? d. al. auctoritatem, c. al. amittere.

